3. ORUÇ

1- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ :"يَقُولُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ الصَّوْمُ
لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَأَكْلَهُ وَشُرْبَهُ مِنْ أَجْلِي وَالصَّوْمُ جُنَّةٌ وَلِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ فَرْحَةٌ حِينَ
يُفْطِرُ وَفَرْحَةٌ حِينَ يَلْقَى رَبَّهُ وَلَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللّٰهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ."

Ebû Hureyre'den (r.a) rivayet edildiğine göre Rasûlallah (s.a.v) şöyle buyurdu: **Allah Teâlâ (c.c) şöyle buyurur: "Oruç sırf benim içindir, onun mükâfatını (dilediğim gibi) ben vereceğim. Kulum arzularını, yemesini ve içmesini benim için terk etti. Oruç bir kalkandır, perdedir. Oruçlu için iki sevinç vardır: Biri, iftar ettiği vakitteki sevincidir; diğeri de Rabb'ine kavuştuğu vakitteki sevincidir. Oruçlunun ağzından çıkan koku, Allah katında misk kokusundan daha hoştur."**[21]

ARAŞTIRALIM

İmsak, sahur ve iftar kavramlarının anlamlarını hatırlayarak oruç ibadetindeki önemini araştırınız.

20 Tirmizî, Cum'a, 7; Nesâî, Cum'a, 2; İbn Mâce, İkâmet, 93; Ahmed b. Hanbel, I, 402; Muvatta', Cum'a, 20.
21 Buhârî, Savm, 2; Müslim, Sıyâm, 161.

2- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ”مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ.“

Ebû Hureyre'den (r.a) rivayet edildiğine göre Rasûlallah (s.a.v) şöyle buyurdu: *"Kim yalan sözü ve onunla ameli terk etmezse (bilsin ki) onun yiyip içmesini bırakmasına Allah'ın ihtiyacı yoktur."*[22]

3- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : ”مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.“

Ebû Hureyre'den (r.a) rivayet edildiğine göre Rasûlallah (s.a.v) şöyle buyurdu: *"Kim inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek ramazan orucunu tutarsa geçmiş günahları affedilir."*[23]

Açıklama

İlk hadisin bazı tariklerinde "Sizden biriniz oruç tuttuğu gün, kötü söz sarf etmesin ve bağırıp çağırmasın. Birisi kendisine yakışıksız laf edecek veya kavga edecek olursa 'Ben oruçluyum.' desin." şeklinde bir ilave vardır.

"Oruç sabrın yarısıdır."[24] hadisi, açlık ve susuzluğa karşı dayanma ve direnme gücü kazandırdığından oruç ibadetinin aynı zamanda bir irade eğitimi olduğunu gösterir. Bu anlamda oruç, oruçluyu tutar ve dizginler. Gerçekten de oruç, mümini hassaslaştıran, takvasını artıran, sağlıklı kılan bir ibadettir. Aynı zamanda nefsin haz ve isteklerinden, gıybet, kovuculuk ve yalandan uzak tutup fizik ötesi âleme pencere açan, hayata anlam katan ve disiplin kazandıran, haddini bilmeyi öğreten, fakir fukaranın hâlini düşündüren, hayır ve hasenata (iyiliğe) teşvik eden bir mekteptir.

BİLGİ KUTUSU

Oruç ibadetinde riyakârlık endişesi asgari seviyede seyreder. Bundan dolayı da Allah Teâlâ (c.c) oruçluya azami derecede sevap takdir ederek şöyle buyurur: **"Oruç benim içindir, onun karşılığını ben vereceğim."**

(Buhârî, Savm, 2; Müslim, Sıyâm, 30)

22 Buhârî, Savm, 8; Ebû Dâvud, Savm, 25; Tirmizî, Savm, 16.
23 Buhârî, İman, 28; Müslim, Sıyâm, 203; Ebû Dâvud, Ramazan, 1; Tirmizî, Savm, 1; Nesâî, Sıyâm, 39; İbn Mâce, İkâmet,173; Dârimî, Savm, 44; Ahmed b. Hanbel, II, 232.
24 Tirmizî, Deavât, 86.

İmam Buhârî, üçüncü hadisin bab başlığını “Kim inanarak, karşılığını Allah’tan bekleyerek ve niyet ederek” cümlesiyle verdikten sonra Hz. Âişe’nin (r.a) Rasûl-i Ekrem’den naklettiği şu haberi zikreder: “Onlar niyetlerine göre diriltilirler.”[25]

Hadis metninde geçen “iman” kelimesi, “sevabını tasdik ederek”, ihtisaben ise “ihlasla” diye açıklanır.

Bu hadisin çağrıştırdığı diğer iki hadis şudur: *“Kim iman ederek ve sevabını Allah’tan umarak kadir gecesini değerlendirirse önceki günahları affedilir.”*[26] ve *“Kim iman ederek ve sevabını Allah’tan umarak ramazanı değerlendirirse (kıyam) önceki günahları affedilir.”* Son hadiste geçen kıyam; iftar adabıyla, teravih ve teheccüt namazıyla, zikir, şükür ve duasıyla, sahur ve Kur’an tilavetiyle geceyi değerlendirmek demektir.

Ramazan’ın son on günü içinde Rasûl-i Ekrem’in cemaatle beraber iki ya da üç gece kıldığı, üçüncü veya dördündü gece mescidin cemaatle dolup taşması üzerine “Size de farz kılınmasından endişe ettim.” buyurarak katılmadığı namazın teheccüt olduğu görülür. Nitekim İmam Buhârî bu hadisi ‘Teravih namazı’ bölümünde zikrettiği gibi ‘Teheccüt’ başlığı altında da zikreder.

Yine o, aynı başlık altında “Kim iman ederek ve sevabını Allah’tan umarak ramazanda kıyam ederse önceki günahları affedilir.” hadisini zikrettikten sonra İbn Şihâb ez-Zührî’den şu bilgileri nakleder:

Teravih namazının kaç rekât olduğu konusunda da farklı rivayetler vardır. Bu konuda İmam Tirmizî der ki: “Ramazanın kıyamı (teravih) konusunda ilim erbabı farklı kanaattedir. Onlardan bazıları vitir namazıyla birlikte kırk bir rek’at kıldıkları görüşündedir ki bu Medinelilerin görüş ve tatbikatıdır. İlim ehlinin Hz. Ömer (r.a), Hz. Ali (r.a) ve diğer sahabilerden rivayet edildiği üzere ise yirmi rekattır. Süfyân es-Sevrî, Abdullah İbnü’l-Mübârek ve eş-Şâfiî’nin görüş ve tercihi de budur.”[27]

TARTIŞALIM

“Nice oruç tutan vardır ki, orucundan kendisine kalan, sadece açlık ve susuzluktur.”

(İbn Mâce, Sıyâm, 21)

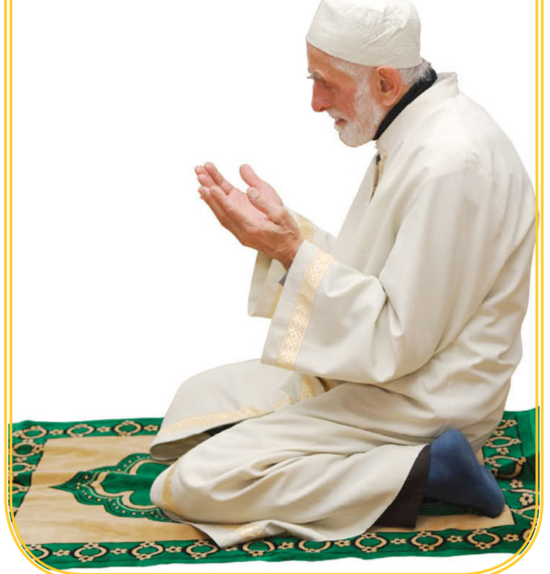
Hadiste öne çıkarılan konuyu sınıfta tartışınız.

BİLGİ KUTUSU

Peygamber Efendimiz (s.a.v) ile Cebrâil’in (a.s.) her sene Ramazan ayında o zamana kadar nâzil olan sure ve ayetleri karşılıklı okumalarına arz/mukabele denir. Peygamber Efendimiz’in (s.a.v) vefat ettiği yılın Ramazan ayında bu karşılıklı okuma iki defa gerçekleşmiştir.

ARAŞTIRALIM

Teheccüt namazını, nasıl kılındığını, insanın karakterine ve dini duygularına olan etkilerini araştırınız.

25 Buhârî, Savm, 6.
26 Buhârî, Savm, 6.
27 Tirmizî, Savm, 81.

BİLGİ KUTUSU

Hz. Ömer (r.a) ve Teravih

Urve b. Zübeyr, Abdurrahman b. Abdilkâri'den naklen şöyle anlatır: Bir ramazan gecesi Ömer b. el-Hattâb (r.a) ile mescide çıktık. Baktık ki insanlar dağınık gruplar hâlinde kimi tek başına kimi de cemaatle namaz kılıyordu. Bunun üzerine Ömer, "Bana öyle geliyor ki bunları bir imam arkasında toplasaydım daha iyi (doğru, faziletli) olacaktı." dedi. Sonra kararlılık göstererek Übeyy b. Ka'b'ın arkasında onları topladı. Başka bir gece yine Ömer'le birlikte çıktık. İnsanlar, imamlarıyla birlikte namaz kılıyorlardı. (Bu intizamı gören) Ömer şöyle dedi: "Bu güzel bir çığır ve uygulama oldu. (نِعْمَ الْبِدْعَةُ هَذِهِ)" Ne var ki namazlarını gecenin sonuna tehir ederek şimdi uyuyanların seher vakti, şu anda kıyamda olanların (namaz kılanların)vaktinden daha faziletlidir." O sırada insanlar gecenin evvelinde kıyam ediyorlardı (teravih kılıyorlardı)."

(Buhârî, Salâtü't-terâvîh 1)

Leys b. Sa'd gibi pek çok erbab-ı ilim, Hz. Ömer'in ortaya koyduğu sünnete saygı gösterilmesi ve uyulması gerektiği kanaatindedir.

28 Tirmizî, Zekât, 2.